

LUONNOS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI RAKENNUKSEN ESTEETTÖMYYDESTÄ

Muistiliiton lausunto 12.8.2016

Muistisairas henkilö on yhdenvertainen kansalainen. Muistisairaudet huomioon ottava ja hyvin toteutettu esteettömyys on tärkeää, jotta hän voi selviytyä itsenäisesti arjessa omassa toimintaympäristössään, niin pitkään kuin se on turvallista.

– Koska asuntojen elinkaari on pitkä, jopa 100 vuotta, siinä ajassa niitä käytetään eri tarkoituksiin ja niissä asuu ja toimii monenlaisia ihmisiä. Rakennukset ja asunnot tulee suunnitella siten, että muutokset erilaiselle asumiselle ovat mahdollisia. Muistiliitto haluaa korostaa, että muistisairaiden määrä nykyisen tiedon mukaan tulee jopa kolminkertaistumaan vuoteen 2050 mennessä. Opiskelija-asuntojen käyttötarkoitus voi muuttua ja niitä voidaan muuttaa esimerkiksi muistisairaiden ihmisten asunnoiksi. Jos asunnot ja rakennukset eivät ole esteettömiä, niiden käyttömahdollisuudet ja muuttaminen sopiviksi tulee maksamaan ja vaatii suuria remontteja.

– YK:n vammaissopimus, joka astui Suomessa voimaan 10.6.2016, määrittelee esteettömyyden ihmisoikeudeksi. Jos vain 5 % opiskelija-asunnoista jatkossa rakennetaan esteettömiksi, ei YK:n sopimuksen henki toteudu, vaan esteellinen toimintaympäristö syrjii vammaisia henkilöitä. YK:n vammaissopimuksen esteettömyysartiklan 9 mukaan vammaisten henkilöiden itsenäisyyden ja täysimääräisen osallistumisen vaatimus edellyttää valtiolta toimenpiteitä yhdenvertaiseen pääsyyn fyysisesti esteettömään ympäristöön mm. kouluihin ja asuntoihin. Mikäli kansallisessa lainsäädännössä on säädetty, että opiskelija-asuntojen osalta vain 5 % tarvitsee täyttää esteettömyyden vaatimuksen, 24 koulutusartiklan mukainen vammaisen henkilön oikeus koulutukseen menetetään. Ihmisoikeudet, kuten esteettömyys ja vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuus, ovat jakamattomia oikeuksia. YK:n vammaissopimuksen toimeenpano tarkoittaa esteettömyyden kohdalla, että on otettava huomioon koko esteettömyysketju vammaisen henkilön arjessa mm. fyysisesti esteetön asunto, esteetön matkaketju ml. pysäkit ja kulkuneuvo koulutukseen sekä fyysisesti esteetön koulurakennus ja opetus.

– Rajaus, jonka mukaan vain 5 % opiskelija-asunnoista tulisi olla esteettömiä, on selkeä heikennys nykytilanteeseen ja heikentää muistisairaiden osallistumista opiskelijoiden perhe-elämään. Esteettömät tilat tukevat muistisairaahan hahmottamista ja toimimista vieraassa ympäristössä ja hyvät opasteet sekä hyvin suunnitellut tilat lisäävät ja luovat turvallisuuden tunnetta. Myös muut ikääntyvät hyötyvät näistä ratkaisuista. Kaikille sopivan suunnittelun (Design for All) periaatteiden mukaisesti pitäisi luoda kaikille sopivia ympäristöjä, ei erikseen esim. vammaisille ja vammattomille henkilölle suunnattuja.

- Ehdotus asetuksen soveltamisesta korjausrakentamiseen on tulkinnanvarainen. Myös korjausrakentamisessa tulisi vaatia esteettömyyttä, jotta esteettömiä tiloja saadaan riittävästi.
- On hyvä, että majoitustilojen osalta on määritelty vähimmäisvaatimus esteettömille tiloille. Mitoitus on kuitenkin liian alhainen (5 % tai vähintään yksi majoitustila). Muistisairaus todetaan nykyisin yhä aikaisemmin ja siksi myös kotona asuminen ja erilaisten palvelujen käyttö pitenee myös muistisairaiden osalta. Hyvän elämänlaadun toteutuminen tukee muistisairaana mahdollisuuksia toimia myös kodin ulkopuolella, kuten matkustaminen ja siihen liittyvät majoituspalvelut. Siksi heille tulee olla tarjolla riittävästi esteettömiä ja muuntautumiskykyisiä matkailu- ja majoituspalveluja.

Muistiliitossa 12.8.2016

Eila Okkonen
Toiminnanjohtaja

Anita Pohjanvuori
Asiantuntija, kansallinen muistiohjelmatoiminta

Muistiliitto toimii sääntöjensä mukaisesti muistisairaiden ihmisten sekä heidän läheistensä kansanterveys-, potilas- ja edunvalvontajärjestönä. Liiton tarkoituksena on edistää tämän kohderyhmän elämänlaadun ja hyvinvoinnin yleisiä edellytyksiä. Muistiliiton toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Muistiliiton jäseniksi kuuluu 44 paikallista muistiyhdistystä, joilla yhteensä jo yli 13 000 jäsentä.